

Vysvětlující informace k Pečetí nestoru pro důvěryhodné digitální archivy

Pracovní skupina nestoru pro certifikaci

Vysvětlující informace
k Pečeti nestoru
pro důvěryhodné
digitální archivy

Verze 2.0

Pracovní skupina nestoru
pro certifikaci

nestor - Kompetenznetzwerk Langzeitarchivierung und
Langzeitverfügbarkeit Digitaler Ressourcen für Deutschland

nestor - Network of Expertise in Long-Term Storage
of Digital Resources

<http://www.langzeitarchivierung.de>

Pracovní skupina nestoru pro certifikaci

Napsali:

- Thomas Bähr (Technische Informationsbibliothek)
- Dr. Thomas Gerdes (Deutsche Zentralbibliothek für Wirtschaftswissenschaften)
- Dr. Henk Harmsen (Data Archiving and Networked Services)
- Prof. Dr. Christian Keitel (Landesarchiv Baden-Württemberg)
- Dr. Christoph Schmidt (Landesarchiv Nordrhein-Westfalen)
- Dr. Astrid Schoger (Bayerische Staatsbibliothek)
- Sabine Schrimpf (Deutsche Nationalbibliothek)
- Natascha Schumann (GESIS - Leibniz-Institut für Sozialwissenschaften)
- Franziska Schwab (Technische Informationsbibliothek)
- Dr. Martin Stürzlinger (Archiversum)
- Stefan Wolf (Bibliotheksservice-Zentrum Baden-Württemberg)

Kontaktní osoby

Astrid Schoger (astrid.schoger@bsb-muenchen.de)
Christian Keitel (christian.keitel@la-bw.de)

Kontakt

nestorsiegel@langzeitarchivierung.de

© 2018

nestor - Network of Expertise in long-term STORage and accessibility
of digital ressources in Germany

Obsah této publikace smí být kopírován a šířen pouze s řádným uvedením držitele
autorských práv "nestor - Kompetenznetzwerk Langzeitarchivierung" respektive „nestor –
Network of Expertise in Long-Term Storage“. Komerční využití pouze se souhlasem držitele
autorských práv.

URN: urn:nbn:de:0008-2018071005

[<http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0008-2018071005>]

Český překlad, červen 2018

připravili

- Milan Vojáček, Národní archiv
- Zbyšek Stodůlka, Národní archiv

Přeložila

Jana Svobodová

Kontaktní adresa v České republice

Národní archiv
Archivní 2257/4
149 00 Praha 4 - Chodovec
posta@nacr.cz

Vysvětlující informace k Pečeti nestoru pro důvěryhodné digitální archivy

Úvod

Nestorem vyvinutý a nabízený postup pokročilé sebeevaluace pro digitální archivy postavený na základě normy DIN 31644 poskytuje digitálním archivům uznávanou a prakticky orientovanou metodu, jak vyzkoušet, zda jsou na základě „kritérií pro důvěryhodné digitální archivy“¹ opravdu důvěryhodné. Při pozitivním výsledku zkušebního postupu mohou tuto skutečnost znázornit certifikátem Pečeť nestoru pro důvěryhodné digitální archivy.

Mezinárodní rámec

Postup dle nestoru vyžaduje vyšší náklady a nabízí lépe vypovídající výsledky než jednoduchá sebeevaluace, zároveň je méně náročný a méně vypovídající než intenzivní testování prováděné externími experty v případě formálního certifikačního postupu. V tomto smyslu se postup evaluace dle Pečeti nestoru nachází uprostřed tří evaluačních resp. certifikačních možností, ustanovených na základě iniciativy EU „Memorandum of Understanding“ v roce 2010. V tomto Memorandu se „nestor“, „Data Seal of Approval“ a „Repositories Audit and Certification“ shodli na třech evaluačních, resp. certifikačních stupních.² Pod termínem základní certifikace (basic certification) se rozumí jednoduchá sebeevaluace dle Data Seal of Approval, termínem rozšířená certifikace (extended certification) je chápána věrohodná sebeevaluace a termínem formální certifikace (formal certification) je označováno ověření externími experty. Rozšířená a formální certifikace jsou postaveny na základní certifikaci a obě mohou být prováděny na základě normy DIN 31644 nebo normy ISO 16363.

Postup nestoru se orientuje na výhody normy DIN 31644 a na pravidla pro rozšířenou certifikaci.

Různé evaluační a certifikační možnosti jsou na sobě nezávislé. Pečeť nestoru může být dosažena rovnou nebo jako druhý stupeň evaluačního procesu, po úspěšném dokončení Data of Seal of Approval. Zkušenosti z této evaluace mohou být nápomocné, nejsou ale nutné pro získání Pečeti nestoru.

¹ Otištěno včetně komentářů: Keitel Christian, Schoger Astrid (ed.), Vertrauenswürdige digitale Langzeitarchivierung nach DIN 31644 (Důvěryhodná digitální archivace dle DIN 31644), Berlin, Beuth Verlag 2013.

² Memorandum of Understanding to create a European Framework for Audit and Certification of Digital Repositories. - 2010. <http://www.trusteddigitalrepository.eu>

Postup pokročilé sebeevaluace k získání Pečeti nestoru pro důvěryhodné digitální archivy

Předmět evaluace

Norma DIN definuje digitální archiv jako „organizaci (sestavající z osob a technických systémů), která převzala odpovědnost za dlouhodobé uchovávání a dlouhodobou dostupnost informací v digitální formě, jako i za jejich poskytnutí určité cílové skupině.“ Z tohoto důvodu zohledňuje evaluace jak organizační, tak technické aspekty. Evaluován může být jakýkoli digitální archiv ve smyslu citované definice, ale nikoli čistě softwarové a hardwarové řešení. Stejně tak není možné evaluovat pouze část úkolů digitálního archivu (např. archivní úložiště).

Evaluovány jsou řešení použitá digitálním archivem, nikoli kvalita archivovaných obsahů. Evaluace prověřuje momentální stav vývoje archivu. Plány a budoucí projekty nejsou, stejně jako minulé stavy archivu, zohledněny.

Postup evaluace

1) Instituce, která se uchází o Pečeť nestoru, nahlásí nestoru její evaluační záměr a jmenuje dvě kontaktní osoby pro postup evaluace. Předmět evaluace musí být přesně specifikován – zpravidla se jedná o digitální archiv v rámci určité instituce. Pokud instituce provozuje více na sobě nezávislých digitálních archivů (např. jeden pro vlastní produkci a jiný pro externí producenty) mohou být posuzovány dohromady (prakticky jako „archiv“) nebo zvlášť (pak mohou získat více různých Pečetí nestoru). Pokud je v archivu realizováno více postupů, pak musí být zváženy a dostatečně popsány a ohodnoceny dle odpovídajících kritérií. Instituce může do evaluace zahrnout také služby třetích stran (např. datových center pro uložení).

2) Nestor oznámí instituci ucházející se o Pečeť nestoru začátek evaluačního postupu a jmenuje jednu nebo více osob zodpovědných za jeho provedení. Při jakýchkoli otázkách mohou být jmenované osoby kontaktovány.

3) Archiv, který se uchází o Pečeť nestoru, začne provádět sebeevaluaci na základě evaluačních formulářů dle odkazů a vysvětlení k jednotlivým kritériím vyjmenovaným v tomto dokumentu.³

U každého kritéria je nejdříve nutné přezkoumat, zda jsou pro tento konkrétní případ použitelná. Jednotlivá kritéria mohou být vynechána (to neplatí o kritériích K1-12), nemožnost jejich použití musí být dostatečně odůvodněná.

Po upřesnění, která kritéria budou použita, se archiv ke každému jednotlivému kritériu vyjádří. Pro každé kritérium archiv popíše dostatečně podrobně a písemně stav implementace. Přitom odkáže na dokumenty, ve kterých je možné popsaný stav ověřit, potažmo tyto dokumenty, pokud nejsou zveřejněné, přiloží. Přitom se archiv sám ohodnotí body dle následující tabulky:

³ Další užitečné informace k tomu poskytuje komentář k normě DIN 31644. Viz Keitel Christian, Schoger Astrid (ed.), Vertrauenswürdige digitale Langzeitarchivierung nach DIN 31644 (Důvěryhodná digitální archivace dle DIN 31644), Berlin, Beuth Verlag 2013.

Ještě otevřené	0	Pro splnění kritéria neexistují žádné koncepty ani dokumenty.
Plánované	3	Existuje písemný koncept pro splnění kritéria. Koncept není jen variací na obecně publikované přístupy, ale vztahuje ke konkrétní situaci v archivu.
Naplánované do detailu	6	Koncept je detailně vypracován. Implementace právě začala, k dispozici jsou všechny nutné informace a schvalovací procesy jsou dokončeny.
Implementováno	10	Koncepce je organizačně a/nebo technicky provedena. Postupy jsou součástí běžícího provozu.

Při hodnocení 6 a 10 bodů jsou očekávány přijaté a dle pravidel zveřejněné dokumenty. Pokud není zveřejnění s ohledem na autorská práva, obchodní tajemství, bezpečnost atd. dovolené, pak musí být dokumenty předány expertům ověřujícím sebeevaluaci. Důvěryhodnost postupu je přitom zajištěna. Při hodnocení 3 body dostačují také pracovní verze dokumentů, jež jsou předloženy k posouzení, ale ještě nebyly zveřejněny.

K získání Pečeti nestoru nesmí být vyloučena kritéria K1-12 a u každého z nich musí být získáno 10 bodů. Pro ostatní použitá kritéria musí být v průměru dosaženo 7 bodů. Tyto minimální stanovené požadavky se mohou spolu s vývojem digitálního archivnictví změnit. Nestor je pravidelně přepracovává.

4) Po ukončení sebeevaluace předá archiv své podklady příslušným kontaktním osobám nestoru. Sebeevaluace stejně jako přiložené nebo odkazované dokumenty musí být předloženy v německém nebo anglickém jazyce. Podklady pak jsou přezkoumány recenzentem nestoru:

- Odpovídají dodané informace kritériím a jejich vysvětlením? Jsou úplné a aktuální? Jsou jasné srozumitelné?
- Jsou prezentované informace přesvědčivé a vnitřně bez rozporů?
- Jsou prezentovaná řešení přiměřená cílům a úkolům digitálního archivu?

Pokud recenzent dospěje k jinému ohodnocení stavu než digitální archiv, požádá archiv (prostřednictvím kontaktní osoby) o vyjádření. Po ukončení ověřovacího postupu vytvoří recenzent posudek a předá ho druhému recenzentovi.

5) Druhý recenzent přezkoumá práci prvního recenzenta a po rozhovoru s ním potvrdí konečný počet bodů prohloubené sebeevaluace. Na závěr druhý recenzent rozhodne o tom, zda archiv získá Pečeť nestoru. Je sestaven ověřovací protokol se shrnujícími informacemi. Součástí protokolu jsou mj. následující skutečnosti: termín přezkoumání, předmět přezkoumání, počet zohledněných kritérií, dosažený počet bodů dohromady a pro jednotlivá kritéria, odůvodnění vynechaných kritérií.

Osoby odpovědné za provedení evaluačního procesu o tom informují archiv a také kancelář nestoru.

Přezkoušení a odeslání ověřovacího protokolu digitálnímu archivu proběhne do tří měsíců po předání všech podkladů a po vyjasnění všech otevřených otázek.

Pokud archiv nesouhlasí s rozhodnutím, může se odvolat u pracovní skupiny nestoru pro certifikaci. Odvolací lhůta končí měsíc od doručení protokolu. Pracovní skupina rozhoduje o všech sporných případech a nejasných otázkách spojených s postupem evaluace.

6) Pečeť nestoru je platná poté, co bude vystaven kladný posudek, digitální archiv bude zanesen do registru držitelů Pečetí nestoru vedeného u kanceláře nestoru a nestor zveřejní ověřovací protokol včetně posledního shrnutí evaluačního formuláře s konečnými odpověďmi a konečným počtem bodů, a také odkazy na příslušné dokumenty nebo označení důvěrných dokumentů.

Digitální archiv bude vyzván, aby společně s udělenou Pečetí nestoru zveřejnil na svém webu také ověřovací protokol a konečnou verzi evaluačního formuláře nebo alespoň zveřejnil odkaz na webové stránky nestoru, kde je toto k dispozici.

Udělená pečeť obsahuje vyznačený rok, ve kterém byla udělena. Formálně neexpiruje. Po několika letech, pokud nedojde k obnově, může ovšem ztrácet svoji výpovědní hodnotu. Nicméně opakování procesu evaluace není předepsáno.

Doporučení k jednotlivým kritériím

K1 Výběr informačních objektů a jejich reprezentací

Kritéria pro výběr informačních objektů a jejich reprezentací pro digitální archiv jsou nastavena. Jejich rámec je určen zákonnými požadavky, celkovým posláním instituce nebo společnosti, jejich vlastními cíli.⁴

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Zde se jedná o mandát potažmo roli archivu. Jak z vnitřního tak z vnějšího pohledu musí být jasné, pro jaký typ digitálních informací je archiv příslušný. Jejich výběr založený na kritériích, instrukcích a profilech musí být transparentně dokumentován.

K1 je součástí stanovení cílů a úkolů digitálního archivu a tedy základem pro hodnocení důvěryhodnosti digitálního archivu, především pro posouzení přiměřenosti jeho jednotlivých aktivit.

Otázky

- Jaká kritéria jsou nastavena pro výběr informačních objektů a jejich reprezentací?
- Na čem se tato kritéria zakládají?
- Jak jsou tato kritéria přístupná zevnitř a zvenjšku?

Dokumenty:⁵ Zveřejněná kritéria pro výběr informačních subjektů a jejich reprezentací: právní rámec, sbírka závazných postupů, katalogy a pravidla pro výběr

⁴ Keitel Christian, Schoger Astrid (ed.), Vertrauenswürdige digitale Langzeitarchivierung nach DIN 31644, Berlin, Beuth Verlag 2013. Stejný odkaz platí pro všechna další níže uvedená kritéria.

⁵ Zde (a stejně tak v dalších kritériích) uváděné dokumenty slouží jako příklady. Jaké dokumenty budou předloženy během auditu, bude závislé na konkrétním případě.

K2 Odpovědnost za uchování

Digitální archiv přebírá odpovědnost za dlouhodobou archivaci informačních objektů na základě legislativních nařízení nebo vlastních cílů. Dlouhodobou archivací se rozumí dlouhodobé zachování využitelnosti informací obsažených v jejich reprezentacích.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Zde se jedná o závazek „Commitment“ archivu. Archiv se zavazuje, že informace nejen shromažďuje, ale že je také uchová dlouhodobě využitelné. Na tomto místě by si měl archiv uvědomit dopady tohoto závazku.

K2 je součástí stanovení cílů a úkolů digitálního archivu a tedy základem pro hodnocení důvěryhodnosti digitálního archivu, především pro posouzení přiměřenosti jeho jednotlivých aktivit.

Otázky

- V čem spočívá odpovědnost za uchovávání?
- Jaké archivační úkoly jsou z toho vyvozeny (dokumentace, uložení, zachování dostupnosti, přístup,...)?
- Na jakou dobu přebírá archiv tuto odpovědnost?

Dokumenty: Zákon, smlouva, vlastní závazek, politiky, prohlášení o poslání, strategické dokumenty

K3 Cílové skupiny

Digitální archiv má definovanou svou cílovou skupinu potažmo své cílové skupiny. Předpokládá to znalost specifických požadavků cílových skupin, jež ovlivňují výběr nabízených služeb. Pokud se v čase mění cílové skupiny potažmo jejich požadavky, digitální archiv se jim přizpůsobuje.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Cílové skupiny jsou důležité pro popis cílů uchování archivovaných informací. Při určování svých cílových skupin musí archiv nahlédnout, s jakými otázkami a s jakým povědomím k němu budou uživatelé archiválií přistupovat. Změny v cílových skupinách a změny jejich požadavků je nutné monitorovat a připravit si postupy, jak na ně reagovat.

K3 je součástí stanovení cílů a úkolů digitálního archivu a tedy základem pro hodnocení důvěryhodnosti digitálního archivu, především pro posouzení přiměřenosti jeho jednotlivých aktivit.

Otázky

- Jaké cílová/é skupina/y a jakým způsobem byly pro digitální archiv definovány?
- Jaké specifické nároky cílové/cílových skupiny/skupin byly identifikovány?
- Jak odpovídají nabízené služby nároků cílové/cílových skupiny/skupin?
- Jaké jsou užívány postupy pro monitorování změn u cílových skupin („Community Watch“)?
- Je zajištěno přizpůsobení archivu na změnu cílových skupin nebo na nové úkoly?

Dokumenty: popis cílových skupin a jejich specifických požadavků, popis způsobů jejich monitorování, zákonné či smluvní podklady

K4 Přístup

Digitální archiv zaručuje, že oprávnění uživatelé z cílových skupin budou mít přístup k reprezentacím uložených digitálních objektů. K tomu patří přiměřené možnosti vyhledávání. Digitální archiv otevřeně deklaruje podmínky využívání archivu včetně možných nákladů a rozepisuje je transparentním způsobem.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Toto kritérium obsahuje tři aspekty: přístup, vyhledávání a náklady. Je zde definována podmínka, že uživatel musí mít zachován přístup k archivovaným informacím. Jak je tento přístup realizován (vzdáleným přístupem či na místě) je ponecháno na archivu. K přístupu patří také možnost vyhledávání v archivovaných informacích a také informace o podmínkách využívání či o omezeních využívání archivu.

Otázky

- Jak je zajištěn přístup k digitálnímu archivu pro oprávněné uživatele?
- Jaké jsou vyhledávací možnosti?
- Jaké jsou podmínky využívání archivu?

Dokumenty: Odkazovací pomůcky (např. katalog, vyhledávací pomůcka), řád pro užívání (včetně ceníku), dokumentace přístupových scénářů

K5 Interpretovatelnost

Digitální archiv má definované postupy, která zaručují interpretovatelnost minimálně jedné reprezentace, čímž zajišťuje základní předpoklady pro jejich přiměřené využití v budoucnosti. To se týká interpretovatelnosti dat s obsahem i metadat. Digitální archiv přitom zohledňuje potřeby svých cílových skupin. Změny technického (technologického) prostředí nebo změny cílových skupin mohou mít vliv na interpretovatelnost. Digitální archiv proto pravidelně přezkoumává prostřednictvím vhodných postupů, zda jsou data pro cílovou skupinu ještě interpretovatelná.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Toto kritérium je součástí implementace K2 „Odpovědnost za uchování“. Jde o zachování využitelnosti informace, která je pro oblast dlouhodobého uchování nejdůležitější. Pro dlouhodobé zajištění využitelnosti musí být, vedle technických aspektů (znázornění, přehrání, spuštění etc.), zohledněna (intelektuální) interpretovatelnost reprezentací cílovou skupinou. K tomu musí být naplánovány migrační nebo emulační postupy tak, aby byly reprezentace využitelné. Intelektuální interpretace by měla být podpořena vhodnými postupy jako je popis kontextu vzniku, odpovídající dokumentace datových struktur a datových formátů (informacemi o reprezentacích) apod. Plánované postupy se musí vztahovat k potřebám a uživatelským cílům cílových skupin. Podpůrně může být využit materiál „Průvodce nestoru k plánování uchovávání (nestor-Leitfaden zur digitalen Bestandserhaltung)“.⁶ Archiv musí dokumentovat svá rozhodnutí a předpokládané postupy.

K5 představuje koncepční základ pro K11 „Činnosti související s uchováváním“.

Otázky

- Jak je dlouhodobě zajištěna interpretovatelnost alespoň jedné reprezentace dat s obsahem a metadat?
- Jak jsou zohledněny potřeby a uživatelské cíle cílové skupiny?
- Jaké jsou k dispozici postupy pro pravidelné přezkoušení interpretovatelnosti cílovými skupinami?

Dokumenty: Popis strategií dlouhodobého zachování interpretovatelnosti, koncept plánování uchovávání

⁶ Leitfaden zur digitalen Bestandserhaltung. Vorgehensmodell und Umsetzung Version 2.0, verfasst und herausgegeben von der nestor-Arbeitsgruppe Digitale Bestandserhaltung, nestor-materialien 15, 2012. <https://d-nb.info/1047612364/34>.

K6 Právní a smluvní základ

Digitální archiv spočívá na právních a smluvních ustanoveních s producenty v oblasti převzetí, archivace a využívání. Je stanoven způsob a rozsah přejímek, závazek digitálního archivu k archivaci, podmínky využívání popř. související náklady.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Toto kritérium je provázáno s kritérii K1 a K2. Podle toho v jakých rámcových podmínkách archiv působí, jsou pro něho závazná různá právní a smluvní pravidla. Knihovna s právem na povinný výtisk se budou bezpochyby odkazovat na legislativu řešící povinné výtisky, archiv na zákon o archivnictví, knihovna se specifickou sbírkovou činností na licenční smlouvy s nakladateli, archiv ukládající vědecká data na smlouvy s poskytovateli dat. Je důležité, že si archiv vyjasní, jaká pravidla jsou pro něho relevantní a zajistí, že pro všechny oblasti existují buď zákonná pravidla, nebo individuální smlouvy.

Otázky

- Čím se řídí předání, závazky digitálního archivu, podmínky využívání a náklady s ohledem na poskytovatele?

Dokumenty: Seznam právních předpisů a smluv

K7 Právní shoda

Digitální archiv kontroluje a dokumentuje dodržování právních a smluvních ustanovení při předání, archivaci a využívání digitálních objektů. Sem patří: ochrana osobních údajů, ochrana práv dotčených stran, předpisy týkající se utajovaných skutečností, autorská a užívatelská práva, soulad s vnitřními a vnějšími pravidly.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Archiv musí nejdříve identifikovat, jaké právní předpisy jsou pro něj relevantní. Pro každý relevantní předpis musí být implementována a dokumentována opatření.

Otázky

- Jak je kontrolováno zachování ochrany osobních údajů, ochrany práv dotčených stran, předpisy týkající se utajovaných skutečností, autorská a užívatelská práva, soulad s vnitřními a vnějšími pravidly?

Dokumenty: Seznam relevantních právních předpisů a dokumentace opatření k zachování těchto práv

K8 Financování

Existuje aktuální a dlouhodobý koncept financování digitálního archivu.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Archiv musí nejdříve identifikovat aktuální a v budoucnu očekávané náklady a mít dokumentován nákladový model. Sem mohou patřit náklady na pořízení, provoz a licence HW a SW, osobní náklady, honoráře konzultantů, náklady na externí služby atd. V aktuálním plánu rozpočtu musí být zachyceny všechny aktuální náklady. Při posouzení se musí zohlednit především procesy vycházející z fungování organizace (viz K10), a to s ohledem na cíle a úkoly archivu. Z toho vycházející koncept financování by měl obsahovat co nejdelší předpovědi, jak se budou v budoucnu vyvíjet finanční potřeby archivu. Je patrné, že žádná instituce nemůže své finanční potřeby dlouhodobě zajistit ze stávajících rozpočtů. Zde stačí, že doloží koncept.

Otázky

- Jaký nákladový model je využíván?
- Jaké dokumenty jsou k plánování rozpočtu k dispozici?
- Jaký dlouhodobý koncept financování digitálního archivu existuje?

Dokumenty: nákladový model, aktuální rozpočet, rozpočtový výhled, koncept financování

K9 Lidské zdroje

Digitální archiv má k dispozici dostatečný počet pracovníků s odpovídající kvalifikací. Existuje aktuální popis pracovních pozic obsahující nutné kvalifikace personálu digitálního archivu a také organizační struktura a/nebo koncept rozvoje pracovníků odpovídající úkolům a cílům digitálního archivu.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Toto kritérium zahrnuje dva faktory, jež musí být digitálním archivem definovány: Co se rozumí přiměřenou kvalifikací a jaký počet pracovníků je dostatečný? Při posouzení se musí zohlednit především odpovědnosti pracovníků dané organizační strukturou a provozem archivu (viz K10), a to s ohledem na cíle a úkoly archivu.

Přitom je třeba poznamenat, že formální nabídka vzdělávání specializujícího se na digitální archivování se, v německy mluvícím prostoru, nachází ještě převážně ve fázi vývoje. Prioritně zde budiž uvedeny nabídky dalšího vzdělávání organizované nestorem (nestor school, workshopy).

Otázky

- Kolik pracovníků (dle kvalifikace a rolí) je v současnosti k dispozici a jaké jsou plány?
- Jak tyto faktory pomáhají plnit úkoly digitálního archivu?

Dokumenty: Popis pracovních pozic, přehled míst, koncept rozvoje pracovníků

K10 Organizace a procesy

Organizační struktura je přiměřená cílům, úkolům a procesům archivu. Je definována struktura a provoz. Jsou stanoveny odpovědnosti. Digitální archiv je zakotven v organizačním řádu.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Zde je nutné doložit, že organizační struktura odpovídá cílům a úkolům archivu. Toto kritérium je základem pro posouzení přiměřenosti financování (K8) a lidských zdrojů (K9).

Otázky

- Jakou organizační strukturu (struktura a provoz) má digitální archiv?
- Jaké odpovědnosti jsou stanoveny?
- Jak tato struktura umožňuje pokrýt úkoly archivu?

Dokumenty: procesní model, organizační řád, organigram

K11 Činnosti související s uchováváním

Digitální archiv vykonává strategické plánování zaměřené k ochraně jemu svěřených digitálních objektů. Zde jsou pojmenovány nadcházející nebo očekávané úlohy a termíny jejich realizace. Základem pro dlouhodobé plánování je sledování právních a společenských podmínek, požadavků a očekávání cílových skupin, změn v oblasti technologií, které jsou relevantní pro dlouhodobé uchování a přiměřené využití informačních objektů ztvárněných v podobě reprezentací. Posuzují se možné dopady na plnění zadaných úkolů. Existují vhodné struktury a procesy, které se tím zabývají.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Aby mohl archiv provozovat strategické plánování činností souvisejících s uchováváním, musí ještě vedle svých cílů a úkolů zohlednit další rámcové podmínky, kterými jsou časové, personální a finanční náklady, právní omezení, technické požadavky atd.

K11 vychází ze strategií a konceptů sloužících k zachování interpretovatelnosti, jak jsou dokumentovány v K5, a převádí je do strategického plánování.

Otázky

- Jakým způsobem jsou sledovány rámcové podmínky, změny v technologiích a cílových skupinách?
- Jak vypadá strategické plánování uchovávání? Které podmínky vyvolají jaké činnosti?
- Jak korelují plánované úlohy s obecnými cíli a jinými rámcovými podmínkami archivu?

Dokumenty: strategický plán uchovávání

K12 Krizové řízení a exit plán

Digitální archiv má plán, jak budou stanovené úkoly zajištěny i po jeho zániku. Digitální archiv je připraven i pro případ krize. V takovém případě musí v tomto novém rámci probíhat plnění stanovených úkolů tak, že budou poskytovány v plné míře. Pokud to není možné, musí být omezení dokumentována. Digitální archiv činí opatření tak, aby mohl být proces přechodu včas definován, naplánován a implementován.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

implementováno, 10 bodů

Vysvětlení: Předpokladem je dokumentace všech procesů a technik archivu, především formátů pro export. Vše musí být tak dobře zdokumentováno, aby archiv jako celek, jeho jednotlivé úlohy potažmo informační objekty mohly být v případě nouze předány třetí straně. Pokud je patrné, že existují omezení v tomto směru, musí být dokumentovány. Pokud je to nutné, je možné uzavřít smlouvy s možnými nástupci (např. s Národním archivem, archivy disponujícími oprávněním k ukládání archiválií v digitální podobě nebo jiným digitálním archivem, pokud se nejedná o archiválie ve smyslu zákona č. 499/2004 Sb.).

Otázky

- Jak dalece digitální archiv zajišťuje, že informační objekty budou zachovány v případě jeho zániku?
- Jak je definován případ krize, kdy je nutné předat úkoly třetí straně a jak je to zajištěno?
- Jaké kroky jsou plánovány v případě vzniku krizové situace?

Dokumenty: Krizový plán, prohlášení o převzetí

K13 Významné vlastnosti

Digitální archiv identifikuje vlastnosti převzatých reprezentací, které jsou významné pro uchovávání informačních objektů, a tyto vlastnosti dokumentuje. Při rozhodování o rozsahu zachovávaných vlastností musí být, na pozadí vlastních cílů archivu, vyváženy na jedné straně technické možnosti a náklady dlouhodobé archivace a na straně druhé potřeby cílové skupiny/cílových skupin.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Digitální dlouhodobá archivace míří k tomu, aby rozpoznané důležité (= významné) vlastnosti informačních objektů byly dlouhodobě zachovány bez ohledu na jejich aktuální technickou reprezentaci. Pomocí kritéria K13 má být přezkoušeno, zda jsou definice a popis významných vlastností informačních objektů dostatečně zohledněny v systémové architektuře, v datovém modelu a v jednotlivých workflow.

K13 je předpokladem pro K17/18/19, kdy identifikace významných vlastností umožňuje zajištění autenticity tak, jak je definována v DIN 31644.

Současný stav poznání: *V současnosti není možné očekávat úplné splnění tohoto kritéria, protože porozumění a prosazení konceptu významných vlastností v komunitě musí ještě dozrát. Podporu může nabídnout „Průvodce nestoru k plánování uchovávání (nestor-Leitfaden Bestandserhaltung)“.*

Otázky

- Co považuje digitální archiv za významné vlastnosti a jak s nimi zachází?
- Jakým způsobem jsou přitom zohledněny cíle digitálního archivu?
- Jak jsou zvažovány na jedné straně náklady a výkonost systému a na straně druhé uživatelské zájmy zákazníků?
- Jak jsou významné vlastnosti informačních objektů ukotveny v systémové architektuře, v modelu dat a ve workflow?

Dokumenty: Dokumentace významných vlastností

K14 Integrita: rozhraní pro příjem

Digitální archiv má rozhraní pro příjem reprezentací, jež zajišťuje jejich integritu. Rozhraní obsahuje všechny funkcionality a procesy, které obstarávají převzetí vstupních informačních balíčků (SIP), jejich převod do archivních informačních balíčků (AIP) a příjem do digitálního archivu. Rozhraní umožňuje producentům a administraci digitálního archivu přezkoušet a zachovat integritu/neporušenost reprezentací.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Proces předání, v rámci něhož přecházejí reprezentace informačních objektů z oblasti odpovědnosti poskytovatelů do archivu, je s ohledem na nutnou ochranu před poškozením předávaných dat obzvláště kritický. Za pomoci kritéria K14 má být přezkoušeno, zda je vstupní rozhraní digitálního archivu vhodné pro spolehlivé a srozumitelné zajištění úplnosti a neporušenosti reprezentací při procesu jejich převzetí.

K12 a K21 „Specifikace vstupních informačních balíčků“ jako i K22 „Převod vstupních informačních balíčků do archivních informačních balíčků“ se vzájemně podmiňují. Funkce rozhraní pro příjem, jež zajišťují integritu, představují zvláštní aspekt Kritéria K33 „IT infrastruktura“.

Otázky

- Které funkcionality, jež zajišťují integritu a bezpečnost dat při příjmu, jsou součástí systémové architektury (např. kontrola škodlivého kódu, kontrola integrity dat pomocí hash pro data s obsahem, metadata i vstupní informační balíčky jako celek)?
- Probíhají tyto kontroly jak při předání, tak i při převodu vstupních informačních balíčků do archivních informačních balíčků?
- Pomocí jakých procesů jsou tyto funkce začleněny do systémové specifikace? Jaká jsou implementována organizační a technická opatření?
- Jakým způsobem se archiv vyrovnává s chybami, jež vyplynou z kontroly integrity?

Dokumenty: Technická dokumentace rozhraní pro příjem zahrnující všechny procesy, popis workflow pro předání, převod do archivních informačních balíčků a uložení

K15 Integrita: Funkcionality archivního úložiště

Archivní úložiště nabízí prostřednictvím administrace digitálního archivu funkcionality, jež jsou nutné pro přezkoušení a zachování integrity reprezentací. Funkcionality zahrnují zápis archivních informačních balíčků na ukládací média, dlouhodobé uložení, obnovení archivních informačních balíčků a také všech změn v těchto balíčcích.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Zajistit po dlouhou dobu úplnost a neporušenost/integritu archivovaných reprezentací informačních objektů je jedním z ústředních požadavků na archivní úložiště důvěryhodného digitálního archivu. Aby bylo tomuto požadavku vyhověno, musí systém obsahovat řadu funkcionalit, které zajišťují uložení dat a také obnovení archivních informačních balíčků v případě jejich poškození. K15 úzce souvisí s K33 „IT infrastruktura“ (obzvláště archivní úložiště) a s K34 „Zabezpečení“ (zde organizačně-technická opatření koncepce bezpečnosti).

Otázky

- Jaké funkcionality a procesy, jež mají zaručit úplnost a neporušenost archivních informačních balíčků v archivním úložišti, jsou v systému naplánovány (např. volba vhodných ukládacích médií, redundance dat, obnova, migrace na jiná ukládací média)?
- Jaké jsou mechanismy přezkoušení integrity uložených archivních informačních balíčků ve vhodných časových intervalech s ohledem na poškození?
- Jaké mechanismy pro obnovu poškozených archivních informačních balíčků jsou v systému implementovány potažmo předpokládány? Jak jsou zkušební rutiny a obnova dokumentovány?

Dokumenty: Technická dokumentace archivního úložiště, ukládací koncepce, řízení rizik, koncept bitové ochrany dat

K16 Integrita: uživatelské rozhraní

Digitální archiv disponuje rozhraním, které umožňuje uživateli a administraci digitálního archivu přezkoušet a zachovat integritu reprezentací. Rozhraní umožňuje převod archivních informačních balíčků do výstupních informačních balíčků.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Celistvost a neporušitelnost archivovaných reprezentací informačních objektů musí být zajištěna také během jejich využití a to transparentně pro všechny zúčastněné. Aby mohl digitální archiv tyto požadavky naplnit, musí znát hranice své odpovědnosti a tyto deklarovat. Dále se musí postarat o všechny aspekty procesu poskytování DIP (včetně jím poskytnutých výkladových pomůcek) a umožnit uživateli, aby si mohl zcela ověřit integritu poskytnutých dat. K16 se vztahuje ke kritériím K33 „IT infrastruktura“ a K4 „Přístup“.

Otázky

- Jaká opatření jsou předpokládána k zajištění neporušitelnosti a úplnosti nabízených informací při převodu archivních informačních balíčků do výstupních informačních balíčků? Jak se bude postupovat v případě poškození integrity?
- Jaké možnosti má uživatel při ověření integrity archivovaných informací od okamžiku jejich převzetí do digitálního archivu až po jejich využívání?

Dokumenty: technická dokumentace uživatelského rozhraní se všemi procesy, koncept zpřístupňování

K17 Autenticita: Příjem

Digitální archiv používá postupy, které umožňují posouzení autenticity reprezentací při příjmu a také posouzení a zajištění autenticity vstupních informačních balíčků.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Dlouhodobá archivace informačních objektů může být nazírána jako autentická, pokud jednou převzaté reprezentace digitálních informačních objektů mohou být změněny záměrnými a dokumentovanými opatřeními, které zajišťují zachování jejich významných vlastností. Při příjmu přechází reprezentace z oblasti odpovědnosti producenta do kompetence archivu. Přitom má být, na základě specifikovaných významných vlastností, posouzena a v dalších procesních krocích potvrzena jejich autenticita. K17 je podmíněno kritériem K13 „Významné vlastnosti“ a souvisí s kritériem K33 „IT infrastruktura“.

Současný stav poznání: *S ohledem na úzkou vazbu na K13 nelze v současnosti očekávat úplné splnění tohoto kritéria.*

Otázky

- Jsou rozeznatelné procesní kroky v oblasti procesů příjmu (převzetí, převod vstupních informačních balíčků do archivních informačních balíčků a uložení), které ovlivňují autenticitu informačních objektů (oddělení od nosiče dat, normalizace)?
- Jaké procesy jsou specifické pro digitální archiv, jež mají zajistit autenticitu předávaných, potažmo převzatých informačních objektů? Jak je přezkoumáno zachování významných vlastností?
- Co se bude dít v případě, kdy je autenticita ohrožena?

Dokumenty: technická dokumentace rozhraní příjmu se všemi procesy, zaznamenání všech změn reprezentací

K18 Autenticita: činnosti související s uchováváním

Digitální archiv má zavedené procesy, jež při provádění činností dlouhodobého uchovávání zajišťují autenticitu objektů, potažmo dokumentují stupeň autenticity.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: S ohledem na činnosti související s uchováváním může být nutné provést migraci, a tak vytvořit novou technickou reprezentaci digitálních informačních objektů, nebo stávající reprezentace navázat na změněné emulační prostředí. Důvěryhodný digitální archiv by měl zajistit, že autenticita dotčených objektů zůstane v tomto procesu zachována a že všechna provedená opatření budou dostatečně transparentně zdokumentována. K18 je podmíněno K13 „Významné vlastnosti“ a je zvláštním požadavkem vycházejícím z K11 „Činnosti související s uchováváním“.

Současný stav poznání: S ohledem na úzkou vazbu na K13 nelze v současnosti očekávat úplné splnění tohoto kritéria.

Otázky

- Jaké procesy k zajištění autenticity digitálních informačních objektů s ohledem na činnosti související s uchováváním jsou specifikovány?
- Jak je zajištěno zachování významných vlastností v procesu migrace nebo při implementování nového emulačního prostředí? Jak je toto monitorováno (automaticky/manuálně, pro všechny reprezentace/pouze pro vzorky)?
- Jak postupuje digitální archiv v případě, že jednotlivé významné vlastnosti nelze uchovat, resp. mohou být uchovány pouze z části?

Dokumenty: Protokolování všech změn reprezentací, dokumentace procesů, jež monitorují významné vlastnosti

K19 Autenticita: Přístup

Digitální archiv umožňuje uživateli a administraci digitálního archivu přezkoumat a zachovat autenticitu reprezentací. Toto zahrnuje převod archivních informačních balíčků do výstupních informačních balíčků.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Důvěryhodný digitální archiv musí každému uživateli umožnit přezkoumat, zda jím vyžádané reprezentace jsou v rámci kompetence digitálního archivu autentické. Současně musí být archiv schopen vytvářet výstupní informační balíčky tak, aby byl naplněn požadavek autenticity. K19 je podmíněno kritériem K13 „Významné vlastnosti“.

Současný stav poznání: *S ohledem na úzkou vazbu na K13 nelze v současnosti očekávat úplné splnění tohoto kritéria.*

Otázky

- Jak je zachována autenticita při převodu archivních informačních balíčků do výstupních informačních balíčků, jak jsou zachovány významné vlastnosti?
- Jaké možnosti má uživatel, aby si ověřil autenticitu archivovaných informací již od okamžiku převzetí do digitálního archivu?

Dokumenty: technická dokumentace rozhraní přístupu se všemi procesy, koncept zpřístupňování

K20 Technická oprávnění

Digitální archiv disponuje technickým oprávněním k přejímaným reprezentacím, jejich převodu do archivních informačních balíčků a případně možnost provést činnosti související s uchováváním. Po převzetí mohou být prováděna všechna nutná opatření bez technických omezení.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: S převzetím reprezentace digitálního informačního objektu by měl důvěryhodný digitální archiv zachovat plné technické dispoziční právo k jím archivovaným datům tak, aby mohl neomezeně provádět všechna následující opatření. Musí být ověřené, že jsou zjištěna a odstraněna všechna technická omezení (např. kódování, ochrana proti kopírování a tisku apod.). K20 je součástí K21 „vstupní informační balíčky“. Technická oprávnění mají být zohledněna v kritériu K6 „Právní a smluvní základ“.

Otázky

- Jaké procesy plánuje digitální archiv k tomu, aby zajistil dostatečné právní, organizační a technické oprávnění před převzetím dat?
- Jak digitální archiv prakticky zajišťuje, že jsou zjištěna a vyřešena všechna technická omezení využití převzatých reprezentací? Jakým způsobem se zachází např. s kódováním, ochranou proti tisku a kopírování, časovým omezením čitelnosti?
- Jak digitální archiv, pokud je to třeba, zajišťuje technická oprávnění v případě, že byly převzaty reprezentace s omezeními?

Dokumenty: Dohody s producenty, popis přezkoumání technických omezení

K21 Vstupní informační balíčky

Digitální archiv má specifikovány své vstupní informační balíčky. Digitální archiv se dohodl s poskytovateli, jaké vstupní informační balíčky (data a metadata) budou přijímány. Přezkoumání vstupních informačních balíčků se odehrává na základě jejich specifikace.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: K21 „Vstupní informační balíčky“ slouží k ověření, jak dalece a dostatečně digitální archiv specifikoval a ustanovil vytvoření datových balíčků pro předávání dat. Přitom by mělo být určeno, jaká data s obsahem a metadata a v jaké formě by měla být součástí vstupního informačního balíčku a jaké dohody musí být uzavřeny s poskytovateli, aby bylo možné tato pravidla zavést. K tomu by měl být zaveden postup, který přezkoumává soulad vstupního informačního balíčku s pravidly. Specifikace vstupních informačních balíčků dle kritéria K21 je předpokladem pro Kritéria K14 a K17 „Integrita potažmo Autenticita příjmu“.

Otázky

- Jakou specifikaci vstupních informačních balíčků ustanovil digitální archiv? Jaká data s obsahem přijímá? Jaká metadata jsou požadována? Jsou zvláštní ustanovení a procesy pro vytvoření vstupních informačních balíčků?
- Jaká opatření jsou stanovena k určení validity vstupních informačních balíčků s požadovanými pravidly?
- Jsou chybně vytvořené vstupních informačních balíčků odmítnuty na příjmu nebo následuje jejich oprava v digitálním archivu v rámci definovaného pracovního postupu?

Dokumenty: Specifikace vstupních informačních balíčků

K22 Převod vstupních informačních balíčků do archivních informačních balíčků

Digitální archiv převádí vstupních informačních balíčků do archivních informačních balíčků.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Po převzetí musí být vstupní informační balíčky digitálním archivem dle pravidel převedeny do archivních informačních balíčků. S ohledem na archivační strategii jsou přitom existující data konvertována, strukturována a/nebo doplněna o metadata, která jsou nutná pro účely dlouhodobého uchování. K22 navazuje na K14 a K17.

Otázky

- Jak jsou specifikovány procesy převodu v digitálním archivu? Jaké konverzní postupy a opatření k zajištění struktury jsou předepsány?
- Jaké postupy jsou určeny k zajištění kvality?

Dokumenty: specifikace procesů převodu, popis procesů

K23 Archivní informační balíčky

Digitální archiv má specifikovány své archivní informační balíčky. Digitální archiv definuje, jaké archivní informační balíčky (data a metadata) a v jaké formě budou ukládány. Přezkoumání archivních informačních balíčků probíhá na základě jejich specifikace.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Po převzetí vstupních informačních balíčků probíhá proces převodu do archivních informačních balíčků, které jsou určeny pro dlouhodobé uložení. Důvěryhodný digitální archiv má disponovat přesnou specifikací archivních informačních balíčků, která obsahuje dostatečné požadavky na data s obsahem, požadavky na metadata nutná pro dlouhodobé uchování a také strukturu balíčků. Shoda vytvořených archivních informačních balíčků s pravidly jejich tvorby by měla být ověřitelná. Specifikace archivních informačních balíčků dle K23 je základem pro specifikace převodů v K22 a K25. Dále je předpokladem pro přezkoumání integrity a autenticity archivního úložiště dle K15, K18 a také zajištění interpretovatelnosti v K24.

K metadatům, která tvoří části archivních informačních balíčků, viz K27-K32.

Otázky

- Jsou jednotlivé části a struktura archivních informačních balíčků dostatečně specifikovány?
- Jak je přezkoumávána kvalita archivních informačních balíčků?

Dokumenty: Specifikace objektového modelu, k metadatům viz K27-32

K24 Interpretovatelnost archivních informačních balíčků

Jsou prováděny činnosti související s uchováváním pro zajištění interpretovatelnosti archivních informačních balíčků.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Pro dlouhodobé uchování informací obsažených v uložených archivních informačních balíčcích by měl mít důvěryhodný digitální archiv opatření proti možnému poškození bitového toku uložených souborů, stejně jako opatření proti ztrátě jejich obsahové interpretovatelnosti.

K24 konkretizuje K5 „Interpretovatelnost“ a konkrétně uskutečňuje plánování z K11 „Činnosti související s uchováváním“. Technická opatření provedená v K24 jsou dokumentovány v K30 a K31. Předpokladem pro K24 je samozřejmě zajištění na technické úrovni, tj. ochrana bitového toku dle K15.

Konkrétní plánování jednotlivých opatření může být technicky podpořeno, např. užitím PLATO Tool, které umožňuje vytvoření základního a srozumitelného plánu uchovávání.

Otázky

- V případě využití migrační strategie - jak je zahájena a provedena migrace zastarávajících datových formátů? Jaké postupy jsou plánovány k zajištění kvality?
- V případě využití emulační strategie - jak probíhá výběr vhodných emulátorů digitálním archivem, uživateli nebo automatickými procesy?
- Jaké jsou další interpretační pomůcky?

Dokumenty: Plány uchovávání, dokumentace provedených migrací, specifikace emulátorů popř. emulačních prostředí, specifikace dalších interpretačních pomůcek (vysvětlující informace)

K25 Převod archivních informačních balíčků do výstupních informačních balíčků

Digitální archiv převádí archivní informační balíčky do výstupních informačních balíčků.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Vznese-li uživatel důvěryhodného digitálního archivu požadavek na archiv, je mu, dle pravidel, vytvořen výstupní informační balíček. Tento výstupní informační balíček musí být vytvořen systematicky převodem z archivního informačního balíčku, přičemž výstupní informační balíček může obsahovat data s obsahem a metadata z archivního informačního balíčku, a pokud je to nutné, přidaná metadata vytvořená speciálně pro účely využívání. Proces převodu má být ze strany archivu dostatečně přesně specifikován, jeho dodržování má být kontrolovatelné. K25 je předpokladem pro přezkoumání integrity a autenticity uživatelského rozhraní a přístupu (K16, K19).

Otázky

- Jak je specifikován převod archivních informačních balíčků do výstupních informačních balíčků? Jaké jsou plánovány změny dat s obsahem a metadat?
- Jaká jsou plánovaná opatření k zajištění kvality?

Dokumenty: Specifikace převodu, popis procesů

K 26 Výstupní informační balíčky

Digitální archiv specifikuje výstupní informační balíčky s ohledem na požadavky cílových skupin.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Důvěryhodný digitální archiv má disponovat přesnou specifikací výstupních informačních balíčků, která obsahuje dostatečné požadavky na informační obsah, požadavky na metadata nutná pro uživatele a také strukturu balíčků. Přitom je možné, že výstupní informační balíčky obsahují jen část informačního obsahu z původního archivního informačního balíčku nebo musí být převedeny do jiného datového formátu. Shoda vytvořených výstupních informačních balíčků s pravidly jejich tvorby musí být ověřitelná. Důvodem kritéria K26 „Výstupní informační balíčky“ je přezkoušení těchto kvalitativních kritérií pro definici výstupních informačních balíčků.

K26 souvisí s K3 „Cílové skupiny“, jejichž požadavky musí být zohledněny, stejně tak souvisí s K4 „Přístup“, které upravuje zásadní otázky využití.

Otázky

- Jak dalece jsou zohledněny požadavky cílových skupin?
- Jsou dostatečně a pro uživatele transparentně specifikovány součásti a struktura výstupního informačního balíčku?

Dokumenty: Specifikace výstupních informačních balíčků

K27 Identifikace

Digitální archiv používá interní identifikátory pro správu informačních objektů a jejich reprezentací, a popřípadě jejich částí a vzájemných vztahů (část/celek, různé varianty, verze atd.), zvláště k zajištění jednoznačného přiřazení dat s obsahem k metadatům.

Použití identifikátorů, jež jsou z vnějšku viditelné, standardizované a trvalé umožňují spolehlivé rozpoznání informačních objektů a jejich reprezentací, a tak k nim zajišťují jistý přístup.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Informační objekty, reprezentace a jejich části jsou vůči sobě v trvalém vztahu. Toto přiřazení může být trvale zachováno jen pomocí jednoznačných identifikátorů. Identifikátory se nemohou v průběhu doby měnit (jsou trvalé) a mají být vytvářeny dle jednotné specifikace. Mají být rozeznatelné pro externí uživatele, producenty i ostatní. V případě, že externí subjekty uvedou identifikátor, mohou nalézt a využít požadovaný objekt. Možné specifické požadavky na identifikátory jsou popsány např. v DIN 13646 „Požadavky na dlouhodobé zacházení s trvalými identifikátory (Persistent Identifier)“.

Otázky

- Jaké identifikátory používá digitální archiv?
- Jaké procesy zajišťují, aby všechny informační objekty, reprezentace a jejich části, všechna data s obsahem a metadata dostaly jedinečný identifikátor?
- Jak je přiřazení pomocí identifikátorů realizováno?
- Jak je zajištěna trvalost identifikátorů?
- Jak jsou identifikátory zpřístupněny externím subjektům?

Dokumenty: Specifikace interních a externích identifikátorů

K28 Popisná metadata

Je definován rozsah, struktura a obsah popisných metadat. Ta jsou odvislá od cílů digitálního archivu, od cílových skupin a typů popisovaných objektů.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Popisná metadata třídí a identifikují obsah dat určených k archivaci, umožňují je sledovat uživateli a ulehčují jejich využití. Podle role archivu, jeho pracovních postupů a tradic a odvisle od toho, jaké obsahy pro které cílové skupiny mají být archivovány, mohou mít popisná metadata zcela různé obsahy a strukturu a mohou být definována různými směrnici. Zde mohou být jmenovány jak standardizovaná metadatová schémata (např. Dublin Core nebo Encoded Archival Description), tak také individuální metadatová schémata. Je nutné určit označení jednotlivých elementů metadat, jejich obsahový význam a eventuální povinná pole. Je definován vztah metadat k popisovaným datům.

Otázky

- Z jakých pravidel pro určení popisných metadat digitální archiv vychází? Jaké standardy jsou zohledněny? Nakolik je při určení popisných metadat počítáno s cíli, cílovými skupinami a typy objektů?
- Jakým způsobem digitální archiv zajišťuje, že jsou pravidla pro tvorbu metadat dodržována?

Dokumenty: Specifikace popisných metadat, odkazy na použité směrnice, standardy a pomůcky, dokumentace stávající praxe

K29 Strukturální metadata

Struktura reprezentací musí být popsána tak, aby zobrazené informační objekty mohly být rekonstruovány a využity.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Reprezentace archivovaného informačního objektu může sestávat z více různých technických komponent (obvykle jednotlivých souborů), které jsou plně pochopitelné teprve v strukturovaném celkovém kontextu (např. pořadí stran v knize nebo dokumenty ve spisu). Strukturální metadata slouží v závislosti na archivovaném typu objektu k tomu, aby ukázala celkový kontext informačního objektu a aby byl připraven k využívání.

Otázky

- Jaká strukturální metadata používá digitální archiv? Jak dalece počítá s různými typy objektů? Jaké standardy jsou zohledněny?
- Jakými opatřeními digitální archiv zajišťuje, aby mohla být strukturální metadata použita pro obnovení autentické struktury různých reprezentací?

Dokumenty: Specifikace strukturálních metadat, odkazy na použité standardy

K30 Technická metadata

Jsou definována technická metadata tak, aby zaručila interpretovatelnost, zajištění integrity a autenticity a řízení činností souvisejících s uchováváním.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Technická metadata popisují archivované objekty z hlediska technického úhlu pohledu. Zjednodušují dokazování kompletnosti a neporušenosti archiválií, umožňují přiměřené možnosti přístupu a jsou nutná k technickému zajištění činností souvisejících s uchováváním. Jaká metadata jsou nutná, závisí mimo jiné na typu objektu, na zvolené uchovávací strategii a na cílech a cílových skupinách příslušného archivu. Obvyklý standard pro technická metadata představuje PREMIS.

Otázky

- Jaká technická metadata jsou vybrána? Jaké standardy jsou zohledněny?
- Jaké procesy (např. migrace, zpřístupnění) a stavy (např. integrita, autenticita) jsou jakými metadaty podporovány potažmo dokumentovány?

Dokumenty: Specifikace a vysvětlení technických metadat, odkazy na užívané standardy

K31 Zaznamenání postupů při činnostech související s uchováváním

Digitální archiv zaznamenává činnosti související s uchováváním a změny reprezentací.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Během dlouhodobého uložení musí být převzaté reprezentace buď vždy znovu převedeny do nových reprezentací, anebo rozšířeny o emulátory (migrační nebo emulační strategie). Tyto změny, mající bezprostřední vliv na integritu a autenticitu archivovaných reprezentací, potažmo informačních objektů, musí být systematicky a dostatečně zaznamenány. Cílem je transparentně doložit procesy, které vedou k těmto změnám. Do záznamů musí být možné nahlížet. Obvyklý standard pro zaznamenání změn při uchovávání představuje PREMIS.

Otázky

- Jaké postupy a změny při uchovávání se zaznamenávají?
- Jakým způsobem jsou postupy a změny při uchovávání zaznamenávány (např. automaticky, manuálně)? Jsou také dokumentováni aktéři změn? Jaké standardy jsou zohledněny?
- Jak je zajištěno, že záznamy budou čitelné, transparentní a vyhodnotitelné v budoucnu?

Dokumenty: Koncept zaznamenání postupů při činnostech související s uchováváním, specifikace metadat, odkazy na použité standardy

K32 Administrativní metadata

Digitální archiv má definovaná administrativní metadata tak, aby mohl provádět správu a využití informačních objektů a jejich reprezentací.

Využívání reprezentací může být omezené zákonnými nebo smluvními důvody.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Vnitřní administrace a přístup k archivovaným digitálním objektům musí být technicky zabezpečeno ze zákonných nebo smluvních důvodů. Potřebná administrativní metadata musí být systematicky shromažďována tak, aby bylo během celého životního cyklu v archivu možné provádět pouze povolená opatření (např. vícečetné uložení, migrace a přístup pro oprávněné uživatele). Jaká metadata jsou potřebná, závisí na právním zakotvení digitálního archivu, na jím stanovených cílech a uživatelských skupinách.

Otázky

- Jaká administrativní metadata jsou shromážděna? Jaká pravidla a standardy jsou přitom zohledňovány?
- V jakém vztahu jsou administrativní metadata vůči údajům dle K6 a K7?

Dokumenty: Specifikace administrativních metadat, odkazy na použité standardy

K33 IT infrastruktura

IT infrastruktura realizuje požadavky zacházení s informačními objekty a reprezentacemi v technickém a bezpečnostně-technickém ohledu.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Cílem IT infrastruktury je zavedení technických a bezpečnostních opatření specifikovaných v K13-26. Infrastruktura je v tomto ohledu abstraktně popsána, ale není nutné ji zcela v provozně-technickém ohledu zkoušet. Vlastní IT infrastruktura archivu nebo (z části) IT infrastruktura provozovaná poskytovatelem služeb, sestává z hardware, rozvodů, software a rozhraní, které jsou nutné k provozu digitálního archivu. Cílem kritéria K33 je vyzkoušet a ztransparentnit přiměřenost, spolehlivost, bezpečnost a budoucí perspektivy této infrastruktury.

Otázky

- Jaká IT infrastruktura je k dispozici?
- V jakém vztahu jsou konkrétní strukturální rozhodnutí k jiným odborným a technickým rozhodnutím (srovnej K13-26)?
- Jaké normy, směrnice a standardy jsou přitom zavedeny?
- Jaká opatření jsou plánována, aby byla IT infrastruktura udržena na aktuální úrovni?

Dokumenty: Technická dokumentace, pokud je to potřeba, tak grafické znázornění IT infrastruktury

K34 Bezpečnost

Organizace a infrastruktura zajišťují bezpečnost digitálního archivu a jím archivovaných informačních objektů a jejich reprezentací.

V jakém rozsahu musí být kritérium splněno?

Při posuzování použití kritérií K13 až K34 musí být dosažen průměrný počet 7 bodů.

Vysvětlení: Kvůli zajištění neporušitelnosti archiválií a k naplnění zákonných či smluvních požadavků, musí každý důvěryhodný digitální archiv implementovat přiměřená opatření k ochraně jeho vlastní integrity a jeho archiválií. Tato opatření by měla být založena na identifikaci cenných oblastí archivu hodných ochrany, na analýze potenciálních hrozeb a na analýze pravděpodobnosti poškození, a vyústit do celkového bezpečnostního konceptu (např. s pomocí konceptu Drambora).

Otázky

- Jaké části digitálního archivu a v jaké míře je nutné zabezpečit?
- Jaké scénáře poškození založené na zlém úmyslu, či na lidském nebo technickém selhání, očekáváte jako obzvláště nebezpečné pro uchovávání informačních objektů a reprezentací? Jak vysoká je pravděpodobnost vzniku těchto poškození? Jak těžké je poškození? Jaké riziko je ještě akceptovatelné?
- Jaká opatření jsou připravena vůči ohrožení?
- Jak je analýza rizik a plánovaná protiopatření převedena do bezpečnostní koncepce? Jaké normy, směrnice a standardy jsou zohledněny?
- Jaká jsou plánována opatření k přezkoušení bezpečnostní koncepce a jejího dalšího rozvinutí?

Dokumenty: koncept IT bezpečnosti a koncept bezpečnosti infrastruktury